

Kansa tukemaan huippu-urheilua.

Suomessa mielenkiintoinen huippu-urheilukeskustelu – monen muun keskustelua vaativan asian lisäksi – käydään, jos käydään, jossakin valta- ja myös some-julkisuuden ulottumattomissa. Silloin harvoin, kun sellaista ilmenee, on hyvä syy jakaa ja jatkaa sitä eteenpäin.

Tämän blogin lopuksi esitän konkreettisia vaihtoehtoja, joilla (huippu)urheilun merkitystä, eettisyyttä ja rahoitusta parannetaan. Kannattaa testata omaa kykyään ajatella toisin kuin on tottunut.

Alkuvuodesta 2018 kiinnitin huomiota tutkija **Kati Lehtosen** fb:ssä jakamaan Hesarin juttuun, koska Kati oli hieman yllätykseni eri mieltä kanssani jutun argumentista ja näkökulmasta. Jutussahan Hesarin urheilutoimittaja **Tero Hakola** (HS, 4.1.2018) kirjoitti otsikolla ”Urheilun on vakuutettava tukieuroista päättävät poliitikot, ei pelätä muutaman supertähden pikku bisneksiä. Rahapeliyhtiöiden fuusio sujui poliittisesti niin sutjakasti, että myös Veikkauksen tuotot voidaan jakaa toisiin tarpeisiin, jos on pakko”. (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005511668.html?share=3b444a3a8606fa0b7e0a008816bb4fdf>).

Keskeisin pointti jutussa oli tämä kysymys: ”Pystyykö urheilu perustelemaan tarpeellisuutensa, jos poliittinen paine kasvaa ja tulee tiukka paikka? Rahapeliyhtiöiden fuusio sujui poliittisesti niin sutjakasti, että myös Veikkauksen tuotot voidaan jakaa toisiin tarpeisiin, jos on pakko. Arvokisojen mitalisaldot eivät riitä puolustukseksi, vaan pöytään on lyötävä kylmiä faktoja eikä vain mutu-tietoa urheilun merkittävydestä. Terveysvaikutusten lisäksi esimerkiksi taloushyödyt ovat arvoja, joita ymmärtää tylympikin kamreeri.”

Katin lyhyt kommentti oli: ”Tässä urheilujohtajille ja -vaikuttajille pohdittavaa. Toivottavasti herätys joskus tapahtuu, eikä liian myöhään”.

Olin juuri kirjoittanut Veikkaus-rahoituksen monista epäterveistä piirteistä blogissani (<https://www.miksiliikun.fi/.../veikkauksen-epaterve.../>), jota mukaellen kommentoin Hakolan juttua ja Katin kommenttia seuraavasti:

Miksi Liikun Minusta pikemminkin hallinnon ja poliittisten päättäjien olisi vakuutettava, että Veikkauksen monin tavoin epäterve ja – demokraattinen toiminta sopii hyvien asioiden ja hyviä asioita tekevien järjestöjen rahoittajaksi (<https://www.miksiliikun.fi/.../veikkauksen-epaterve.../>). Sen sijaan liikuntahallinnon ja olympiakomitean olisi pikimmiten järjestettävä sekä vähän liikkuvien tukemisen että huippu-urheilun organisointi ja toimintatavat vastaamaan nyky-yhteiskunnan ja tulevaisuuden tarpeita. Urheiluseurat ja lajiliitot muuten ovat syntyneet ennen Suomen valtiota ja kansainvälinen urheiluliike on selvinnyt ihan hyvin siitäkin, että valtiot kuolevat ja syntyvät.

Siitä seurasi muutamia vastauksia ja kommentteja, joista nostan esiin muutaman:

Kati Lehtonen *Olipa hyvä kirjoitus Artsi. Selvää on, että muutamien seuraavien vuosien aikana tullaan oikeasti näkemään rakenteellisia muutoksia liikunnassa ja urheilussa. Rahapelifuusio asetti valtapalikat uusiksi ja pelaamisen eettiset haitat nousevat pintaan yhä useammin. Tähän yhdistettynä liikunnan ja urheilun heikko tietopohja voi tarkoittaa sitä ettei sen paremmin OKMllä kuin avustuksen saajillakaan ole paljon pelimerkkejä käytössään.*

Eki Karlsson *Tiukkaa ja mukavan erilaista järjestöpoliittista tekstiä Artsi. Olen samaa mieltä siitä, että järjestötoimintaa tulisi pyörittää verorahoilla nykyistä enemmän ja osuutta vapaaehtoistoimintaan olisi*

syötä lisätä monestakin syystä: isoimpina syinä itselleni tulee mieleen yhteisöllisyyden ylläpito yhä enemmän yksilökeskeisyyteen suuntautuvassa yhteiskunnassamme ja terveystehtailu sairauskulujen lisääntyessä. Toki lisäksi pelkona on, että Veikkauksen tuotto pienenee seuraavan 10 vuoden aikana lottosukupolven ikääntyessä tai Veikkauksen monopolin muuttuessa/ murtuessa. Juttusi herätti keskustelun vuosien takaa, jossa eräät järjestöjohtajat eivät erottaneet veikkauksen ja veroista tulleita rahoja toisistaan, koska OKM:ltähän ne tulevat. Nyt järjestöjohtajat ovat huomattavasti tietoisempia aiheesta.

Fakta on kuitenkin se, että paljon hyvää on näillä rahoilla saatu aikaiseksi. Ilman niitä esimerkiksi me emme olisi saaneet kesäkuussa 2017 130.000 suomalaista nukkumaan yönsä ulkona.

En usko että pelaamisesta aiheutuvat ongelmat tai pelaajien sosiaalinen epätasa-arvo katoaisivat järjestöjen rahoituspohjan muuttuessa. En sano tätä sillä että haluaisin ummistaa silmät tälle, vaan pikemminkin sillä että järjestöjohtajana olen aika hampaaton muuttamaan tilannetta. Mitä sinä tekisit järjestöjohtajana asian suhteen? Rahoituspohjan leikkaaminen kun ei oikein tunnu oikealta vaihtoehdolta.

[Miksi Liikun](#) Ihan lyhyesti: minusta ensimmäinen tehtävä olisi järjestöjen rahoituspohjan laajentaminen, että niiden tärkeälle toiminnalla olisi vahvemmat jalat. Tulevaisuudessa erilaiset joukkorahoitustavat tulevat yhä suosituimmiksi, mutta kyllähän esimerkiksi työttömien aktivointi olisi mainio mahdollisuus järjestöille, koska siellä olisi työtä/toimintaa sekä ammattilaisille, osatyökykyisille, vapaaehtoisille että harrastajille. Asiaa tutkineenakin voin sanoa, etteivät läheskään kaikki voi työllistyä kokopäiväisesti, mutta kaikki pitkäaikaistyöttömät tarvitsisivat aktiivista ja merkityksellistä tekemistä. Kuka aloittaisi neuvottelut TEM:n kanssa? Yhtä lailla sote-uudistus tuo mahdollisuuden "myydä" osaamista STM:lle, maakunnille ja myös sote-yrityksille (<https://www.miksiliikun.fi/.../lihy-uudistus-liikunnallista.../>). Ihan selväähän on, ettei sote-uudistus tuota "terveyttä" eikä säästöjä ellemmme saa ihmisiä aktivoitua.

Keskustelu päättyi sillä erää tähän, mutta pointit eivät tietenkään tulleet ratkaistuiksi. Moni varmaan kysyy, onko Veikkauksen rahoitukselle aidosti vaihtoehtoja ja ainakin Olympiakomitea tuntuu olevan sitä mieltä, ettei ole. Toimitusjohtaja **Mikko Salonen** ja huippu-urheiluyksikön johtaja **Mika Kojonkoski** nimittäin vastasivat Hesariin Hakolalle ja häntä kompanneelle **Erkki Lyytikäiselle** mielipidekirjoituksellaan "Huippu-urheilu tarvitsee tukea". Lyhyessä jutussaan Salonen ja Kojonkoski kertoivat urheilun saavan valtion rahaa noin 160 miljoonaa vuodessa, josta vain pieni osa menee huippu-urheiluun. Oletan, että Olympiakomitea tarkoittaisi pienellä osalla korkeintaan neljäsosaa eli noin 40 miljoonaa euroa.

Mielipidekirjoituksessa oli muutamia huippu-urheilun perusteluja, joista nostan tässä esiin vain seuraavan, koska se liittyy kirjoitukseni jatkoon hyvin oleellisesti. Salonen ja Kojonkoski, joilla on siis takanaan maailman tunnetuin brandi, joka saa sponsorirahaa muualla maailmassa valtavia määriä – Pohjoismaissakin paljon enemmän kuin Suomessa, kirjoittavat: "Huippu-urheilu myös opettaa tavoitteelliseen toimintaan, kovaan työhön ja parhaaseen pyrkimiseen. Nämä kaikki ovat ominaisuuksia, joita tarvitaan muussakin elämässä". Tämäkin on varmaan aivan totta, kuten muutkin kirjoituksessa mainitut perustelut. Itse voisin luetella helposti ja perustellusti paljon muitakin.

Itse olen siis ollut blogikirjoituksissani ensinnäkin sitä mieltä, että liikunta ja urheilu tarvitsisivat huomattavasti paljon enemmän valtionkin tukea. Kunnat, urheiluseurojen jäsenet ja osa yrityksistä tukee erittäin hyvin urheilua. Sen sijaan suuri yleisö ei mielestäni pääse nykyjärjestelmässä edes arvioimaan omaa (huippu)urheilumyönteisyyttään muuten kuin urheilun seuraajana. Itse olen varma, että toisenlaisen rahoitusjärjestelmän kautta urheilun ja liikunnan rahoitus saataisiin sekä terveemmäksi, vastuullisemmaksi ja demokraattisemmaksi. Tästä kirjoitin tarkemmin tuossa Veikkausjutussani.

Nyt toistan vähän aiempaa blogiani, jossa esitin yhden idean huippu-urheilun rahoittamiseksi, mutta nyt esitän sen lisäksi pari muuta innovaatiota, jotka olisi aika helppo toteuttaa.

Lainaukseni on blogistani ”Rion kootut selitykset – ja nykyaikaiset ratkaisut”

(<http://www.miksiliikun.fi/2016/08/23/rion-kootut-selitykset-ja-nykyaikaiset-ratkaisut/>). Se julkaistiin Rion olympialaisten jälkeen. Tässä siitä ote:

”Järjestelmäkeskeiset ratkaisut eivät toimi muillakaan yhteiskunnan sektoreilla ja jos jokin asia on nähtävissä huippu-urheilussa niin se on se, että lajista riippumatta syntyy ”kultaisia sukupolvia”, jotka menestyvät aikansa kunnes on aika seuraavan sukupolven. Edes huippumaiden ei ole helppo tuottaa jatkuvasti loistavia yksilöitä tai joukkueita, vaan melkein aina huippumenestystä seuraa notkahdus.

Yksilölajeissa, mutta muutettavat muuttaen myös joukkuelajeissa ei pitäisikään rakentaa lisää pysyviä valtion tukeen perustuvia organisaatiota ja järjestelmiä, vaan pikemminkin peli- ja it-maailmasta tuttujen ”sijoittajamessujen” kautta tulisi valita potentiaaliset menestyjäyksilöt ja –ryhmät.

Näillä messuille yritysmesenaatit, mutta myös me piensijoittajat voisimme joukkorahoittaa urheilijaryhmiä, jotka esittäisivät start up –yrittäjänsä menestysstrategiat julkisesti. Selväähän on, että valtion tuki tai urheilujärjestöjen kautta kerättävä sponsorirahoitus eivät riitä.

Ne ovat sitä paitsi suunnattu aina järjestelmien rahoitukseen, eivätkä itse urheilemisen tukemiseen. Näin tietysti tulee ollakin, kun puhutaan julkisen vallan rahoittamasta toiminnasta. Urheilija ei kuitenkaan ole valtion virkamies, vaan rock-stara tai ainakin ”Pula-ahon veljekset”. Tai taloustermein ilmaistuna yksityisyrityksenä huomiotaloudessa, jossa riskit ovat suuret, mutta menestys on kiinni immateriaalisista tekijöistä.

Miltä muuten tuntuisi sijoittaa materiaalisia ja immateriaalisia voimavaroja huippu-urheilutiimiin? Minä ainakin voisin antaa vaikka ilmaiseksi osaamistani, jos joku siitä hyötyisi. Ja vaikka pienen kuukausipanoksen nähdäkseni, miten sijoitukseni tuottaa. Olisihan se suoraa ”veikkaus- tai vedonlyöntitoimintaa” ilman valtion sotkeutumista asiaan.

Ideani ei ole uusi, sillä tällaista toimintaa on jo esimerkiksi lumilautailussa, skettailussa, osin purjehduksessa ja muutamissa muissakin uusissa lajeissa. Näissä eivät järjestelmät ole kenneet vakiinnuttamaan toimintaansa, mutta menestystä on silti tai siksi tullut. Eräänkin menestyslajin huiput kieltäytyivät tekemästä selkoa valtion liikuntahallinnolle tekemisistään ja sanoivat mieluummin tulevansa toimeen ilman valtion tukea. Järjestöjohtaja oli hankalassa paikassa.

Nuoret urheilijat, jotka ottavat vastuuta omasta elämästään ja toimeentulostaan eli ovat ns. elämäntapaurheilijoita, myös pärjäävät. Järjestelmien tulisi tukea tällaista oman vastuun ja toimijuuden kasvua, sillä se edesauttaa myös urheilun jälkeistä elämää.”

Tuo edellä mainittu siis koski niitä mahdollisuuksia, joita huippu-urheilulla ja –urheilijoilla on saadakseen lisärahoitusta nykyiselle pääosin valtion kautta kanavoituvalle Veikkaus-rahoitukselle. Seuraavassa olen radikaalimpi ja yritän näyttää, miten Veikkaus-rahoitus epäterveine piirteineen voitaisiin tulevaisuudessa korvata tai miten saataisiin sitä merkityksellistä lisärahoitusta.

Oma vahva oletukseni, joka perustuu myös tutkimuksiin ja tietoihin siitä, miten paljon suomalaiset seuraavat urheilua, on se, että suomalaiset olisivat hyvinkin helposti taivutettavissa (huippu)urheilunkin

maksajiksi, jos se olisi aito vaihtoehto nykyiselle epävarmalle, epäeettiselle ja epädemokraattiselle rahoitustavalle.

Ajattelen myös, että liikunnan ja urheilun (valtiollinen) rahoittaminen tulisi tehdä läpinäkyväksi vähän YLE-veron tapaan. Tämä malli voisi toimia niin, että urheilu- ja liikuntaorganisaatiot keräisivät tämän suorana kansalaisilta, jotka vapaaehtoisesti päättäisivät, tukevatko toimintaa vai eivät. Tavoitteena on siis vähintään tuo 160 m€. Miten se saadaan kasaan, esimerkiksi näin:

Tukijat	Määrä	Tuki€	Yhteensä
Hyväosaiset urheilun seuraajat	500000	100	50000000
Aktiiviset urheilun seuraajat	2500000	50	125000000
Tavalliset urheilun seuraajat	1500000	20	30000000
Urheilua karttavat	500000	0	0
Yhteensä	5000000	170	205000000

Kuten lukija huomaa malli on progressiivinen ja sosiaalinen sillä tavoin, että se ottaa huomioon sekä väestön maksukyvyyn että suhteen urheiluun. Huomattava tässä on, että jätin tarkoituksella perusteluista pois liikkumisen tukemisen, joka varmasti muuttaisi tilanteen paljon myönteisemmäksi väestön karttukselle kädelle. Mutta jo tämä harjoitus paljasti, että varsin kohtuullisilla satsauksilla saataisiin kerättyä reilut 200 miljoonaa euroa.

Tietysti se oli oletettavaakin, kun nyt suurin vastuu rahoituksesta on annettu nuorehkoille miehille ja iäkkäille naisille, jotka vielä muita todennäköisemmin kuuluvat tuossa minun mallissani 0-maksuluokkaan. Muistettakoon, että tämä valtava vääristymä on siis vallinnut vuosikymmeniä eivätkä eettisesti herkäät hyväosaiset, aktiiviset tai tavalliset urheilun seuraajat ole voineet ottaa kunnolla osaa talkoisiin. Meillä on siis oikeasti vuosikymmenten velka maksettavana sekä urheilulle että näille huonommin pärjääville ihmisryhmille, joita joku sääli somessa siitäkkin, etteivät he osaa todennäköisyyslaskentaa ja siksi pelaavat vähät rahansa Veikkauksen kassaan.

Nykyaikana, kun bitcoinit, suoramaksut ja joukkorahoitusmallit on keksitty, ei olisi vaikeaa keksiä järjestelmää, joka tehokkaasti ja taloudellisesti hoitaisi tämän rahankeräyksen ilman rasittavia paperisia arpajaisia, joihin nyt vielä törmää. Toinen mahdollisuushan olisi, että eduskunta viisaudessaan laatisi lain urheilun ja liikunnan rahoittamisesta ja siirtäisi samalla Veikkauksen tuotot yleiskatteelliseen kategoriaan. Itse kuitenkin toivoisin, että asiasta käytäisiin ensin syvälinen ja laaja keskustelu, jossa oikeasti pohdittaisiin, mikä on liikunnan, urheilemisen ja huippu-urheilun asema suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa. Vitsi, vitsi... puhuminen ja kirjoittaminen ovat aivan liian ylikorostuneessa asemassa suomalaisessa politiikassa. Kuka näitäkään juttuja lukee...

Toinen ajankohtainen rahoitusasiana on tietysti Urheilugaala, joka nimensä mukaisesti on juhla, jossa jonkun asian tukijat voivat lahjoittaa rahaa hyväntekeväisyyteen ostamalla ylihinnoiteltuja lippuja. Samalla esiintyjät ja talkoolaiset tietysti jättävät palkkiot ottamatta, jotta kaikki raha saadaan kerättyä hyvään tarkoitukseen.

Olympiakomitean huippu-urheiluyksikköhän saa valtiolta alle 10 miljoonaa euroa, joten Urheilugaalan tavoitteeksi voisi ottaa tuon summan kokoonsaamisen mainitsemillani tavoilla. Taas varmaankin mahdoton tehtävä, mutta pannaanpa excel-laulamaan tietyillä melko konservatiivisilla odotuksilla, sillä kysehän on

aivan keskeisestä ”respektinosoitustilaisuudesta”, jossa kaikki haluavat olla mukana edistämässä erittäin hyvää tarkoitusta.

Oletukseni on, että Suomesta löytyy aivan varmasti 2000 ihmistä (tai yritystä), jotka voivat ostaa 2000 eurolla pöytäpaikan areenalta. Heitä voisi kutsua vaikkapa ”Tähtitukijoiksi”. Huipputukijat pääsevät katsomoon tai aitioon, mutta saavat toki nauttia mahtavasta ohjelmasta, samanhenkisestä seurasta ja hyväntekeväisyyden kasaantuvasta tunteesta maksamalla 1000 euroa lipustaan, johon tietysti kuuluu ruokaa ja juomaakin. Huipputukijoita löytyy pelkästään Susijengin faneista varmaan tuo 8000 kappaletta. Pistesijatukijat ovat niitä pitkän linjan tukijoita, jotka eivät odota pääsevänsä parrasvaloihin, mutta jotka haluavat olla mukana tukemassa sankareitaan. Näille 5000:lle myydään 500 euron lippu, jolla saa silläkin ihan kohtuullisesti palveluakin.

Gaalan tukijat	Määrä	Lipunhinta	Tuki urheilulle
Tähtitukijat	2000	2000	4000000
Huipputukijat	8000	1000	8000000
Pistesijatukijat	5000	500	2500000
Yhteensä	15000	3500	14500000

Näin laskien tulot ovat 14,5 m€, josta jonkin verran menee tietysti kuluihin, mutta varmaan se 10 m€ jää voittoakin.

Erityisen koskettavan tästä Urheilugaalasta tekee se, että kunniavieraksi kutsutaan vuosittain 100 peliriippuvuudesta kärsinyttä, jotka ovat ansiokkaasti rahoittaneet urheilua ja liikuntaa tuhansilla ja joskus kymmenillä tuhansilla euroilla erittäin pyyteettömästi ”yhteiseen hyvään” Veikkauksen mainosta siteeraten. Heille kuuluu nimittäin suurin kiitos siitä, että Veikkauksen pelien tuotoilla ”tarjotaan mahdollisuuksia parempaan elämään ja luodaan yhdessä parempi huominen”.

Oletan, että me kaikki toivomme samoja yleviä asioita urheilulta ja myöskin urheilun rahoitukselta. Argumentiksi voisi ottaa myös mainetutkimuksen, jonka Olympiakomitea tilasi syksyllä 2017 ja jossa kartoitettiin keskeisten sidosryhmien mielikuvia Olympiakomiteasta, kokemuksia yhteistyöstä sekä näkemyksiä toiminnassa onnistumisesta (Pohjoisranta Burson-Marsteller (PBM) Oy). Muutama lainaus kertoo ongelmista, joista tässäkin kirjoituksessa on puhuttu.

”Olympiakomitean maine on heikompi kuin yksityisen, julkisen tai järjestösektorin toimijoilla keskimäärin... Maineen heikoimmiksi osatekijöiksi nousivat tutkimuksessa edelläkävijyys ja muutoskyky, julkinen kuva sekä vastuullisuus ja eettisyys... Organisaation uudistaminen ja Olympiakomitean tunnetuksi tekeminen liikkeen lisääjänä olivat yleisimmin mainitut kehityskohteet. Tulevaisuuden suurimmiksi haasteiksi sidosryhmät nimesivät varainhankinnan ja imagon yhtenäistämisen.”

Niinpä.

Arto Tiihonen

Lähteet & taulukot:

Tiihonen A. 2017. Veikkauksen epäterve pelimaailma.

(<https://www.miksiliikun.fi/2017/12/22/veikkauksen-epaterve-pelimaailma/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 22.12.2017.

Tiihonen A. 2017. LiHy-uudistus – liikunnallista hyvinvointia insentiivien avulla yksilöille ja organisaatioille.

(<https://www.miksiliikun.fi/2017/08/18/lihy-uudistus-liikunnallista-hyvinvointia-insentiivien-avulla-yksiloille-ja-organisaatioille/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 18.8.2017.

Tiihonen A. 2016. Rion kootut selitykset – ja nykyaikaiset ratkaisut.

(<http://www.miksiliikun.fi/2016/08/23/rion-kootut-selitykset-ja-nykyaikaiset-ratkaisut/>). Blogi sivulla www.miksiliikun.fi, 23.8. 2016.

Urheilun rahoittaminen kansalta/seuraajilta kerättävänä/saatavana tukena.

Tukijat	Määrä	Tuki€	Yhteensä
Hyväosaiset urheilun seuraajat	500000	100	50000000
Aktiiviset urheilun seuraajat	2500000	50	125000000
Tavalliset urheilun seuraajat	1500000	20	30000000
Urheilua karttavat	500000	0	0
Yhteensä	5000000	170	205000000

Hyväntekeväisyysgaalan potentiaali.

Gaalan tukijat	Määrä	Lipunhinta	Tuki urheilulle
Tähtitukijat	2000	2000	4000000
Huipputukijat	8000	1000	8000000
Pistesijatukijat	5000	500	2500000
Yhteensä	15000	3500	14500000